



СТАНОВИЩЕ

върху материалите, предоставени за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“ в област на висше образование 4. Природни науки, математика и информатика, професионално направление 4.4. Науки за земята, научна специалност „Екология и опазване на екосистемите“ по дисциплината „Защитени природни територии“

В конкурса за доцент, обявен в Държавен вестник, бр. 36 / 29.04.2025 г. и в сайта на ЛТУ с код на процедурата ELA-AsP-0425-165 за нуждите на катедра „Екология, опазване и възстановяване на околната среда“ към Факултет „Екология и ландшафтна архитектура“, като кандидат участва гл. ас. д-р Христина Банчева-Преславска, Факултет „Екология и ландшафтна архитектура“, катедра „Екология, опазване и възстановяване на околната среда“

Изготвил становището: д-р Дилянка Иванова Безлова, Професор по Професионално направление 4.4. Науки за земята, от Лесотехнически университет /пенсионер/

1. Кратки биографични данни за кандидата

Христина Банчева-Преславска е родена през 1985 година в гр. Бургас. Средното си образование получава в Испанската езикова гимназия „Мигел де Сервантес“ в София. От 2005 до 2009 е студентка, специалност „ЕООС“, ОКС „бакалавър“. Дипломира се в ОКС „магистър“ през 2010 година по съвместна програма на Химикотехнологичен и металургичен университет (България), Стопанска академия „Д. Ценов“ (България), Кралски университет в Белфаст (Великобритания), Фламандски институт за технологични изследвания (Белгия), Международен технологичен университет на ЮНЕСКО (Франция) по Специалност „Опазване на околната среда и устойчиво развитие“. Специализира в Леуфана университет, Люнебург – Германия по проблемите на образование и устойчиво развитие, и в рамките на Университет на ЮНЕСКО – за управление на биосферни резервати и развитие на устойчив туризъм. Работила е като еколог, ръководител на екологични проекти, учител. През 2017 година защитава дисертация на тема „Съвременни подходи при организация на образователни дейности в защитени територии“ в ЛТУ, катедра „ЕОВОС“. През 2017 е избрана с конкурс за асистент в катедра „Екология, опазване и възстановяване на околната среда“, а през 2018 – за главен асистент.

2. Съответствие на подадените документи и материали на кандидата с изискуемите съгласно Правилника за РАС в ЛТУ.

Подадените документи са в съответствие с изискванията на Правилника за РАС в ЛТУ.

3. Оценка на учебно-преподавателската дейност на кандидата (работа със студенти и докторанти)

От 2023 година, гл. ас. Христина Банчева-Преславска е титуляр на дисциплините „Защитени природни територии“, „Екотуризъм“ и „Устойчив туризъм“ за специалност ЕООС, „Защитени природни територии в България“ за специалност ЛА и „Екотуризъм“ за специалност АТ, като участва в разработването на актуализираните учебни програми, приложени в подадената документация. Ръководител е на един дипломант и съръководител на трима. Изготвила е рецензии на 6 дипломанти. Има 4 публикации с участие на студенти и дипломанти. Взела е активно участие в организирането на Кръжок ЕОВОС във ФЕЛА и за периода 2017-2020 поддържа страницата на специалност ЕООС. Участва активно в Проект на ЛТУ: „Студентски практики“, както и други инициативи със студенти, като: „Ден на ЕООС“, „Състезание Екотриатлон“ и др. Участвала е в комисии на ФЕЛА, свързани с учебната дейност. Била е наставник на студенти от Iви курс, специалност ЕООС. Участвала е активно и в дейности в рамките на Център за продължаващо обучение при ЛТУ.

4. Оценка на научната, научно-приложната и публикационната дейност на кандидата

Кандидатът гл. ас. Христина Банчева-Преславска участва в конкурса с:

- Монографии - 1
- Издадена книга на базата на дисертационен труд за присъждане на ОНС „доктор“ - 1
- Студия - 1
- Публикации в научни списания - 24

От тях: в чуждестранни реферирани - 3; в български реферирани - 9; в нереперирани - 12; с импакт фактор – 6;

- Публикации в сборници от научни форуми - 2;
- Научно-популярни публикации - 5;
- Поканени доклади - 11;

Преобладаващата част от публикациите са в национални списания и около 25% са в чуждестранни списания. На български език са публикувани 9 статии, 1 монография, 1 студия, 1 книга, а на английски – 15. Самостоятелни са 11 статии, 1 монография, 1 книга, с един съавтор – 8 статии, 1 студия и с двама съавтори – 5. По отношение на показателите в група Г, получените 241 точки, превишават изискуемите минимален брой 200 точки.

4.1 Участие в научни, научно-приложни и образователни проекти

Гл. ас. Христина Банчева-Преславска е взела участие в 6 национални и 3 международни научни и образователни проекта в областта на екологията и опазването на околната среда. Ръководител е на 2 национални проекта.

4.2 Характеристика на публикуваните научни резултати

Публикационната активност на гл. ас. Христина Банчева-Преславска е в областта на професионалното направление, научната специалност и дисциплината, по която е обявен конкурсът. Обхваната е тематика, свързана с управлението, изучаването

и опазването на защитените територии, както и развитието на екотуризъм и образователни дейности, като част от основните им функции. Публикуването в национални и чужди научни списания дава възможност за разпространяване на резултатите сред по-широка специализирана аудитория. Ползването на няколко чужди езика ѝ дава достъп до много обширна база от научна информация. Като съавтор в част от публикациите, декларирам равностойно участие на гл. ас. Христина Банчева-Преславска в проучванията на литературните източници, резултатите и изводите от проучванията. Специално внимание искам да обърна на монографията, в която, на базата на собствени проучвания и световния опит, е разработена оригинална критериална система за оценка на ефективността на управлението на националните паркове.

4.3 Отражение на научните публикации на кандидата в литературата (известни цитирания)

- Общо - 33 цитирания.

Според типа на цитиранията:

- В реферирани списания и сборници от научни форуми - 16 цитирания и една рецензия;
- В монографии, нереферирани списания и др. – 16 цитирания.

Представените цитирания са отражение на интереса, проявен към публикациите на гл. ас. Банчева-Преславска. 17 от цитиранията са от български автори, а останалите са от чуждестранни автори. Събраният от цитиранията брой точки са 126, с което многократно превишават необходимия минимум от 50 точки.

4.4 Приноси в трудовете на кандидата (научни, научно-приложни, приложни)

Приемам посочените от кандидата приноси. Считам за логично обособяването им в трите посочени направления: Съвременно състояние и управление на защитени територии с национално и международно значение; Възможности за развитие на екотуризъм в защитени територии, включително разработване на подходи за провеждане; Подходи в обучението по екология и опазване на околната среда. Първите две направления съответстват на предназначението и основните функции на защитените територии, а третото направление е пряко свързано с преподавателската дейност в университета.

Ще посоча по-значимите, според мен, научни и научно-приложни приноси.

В първото направление

Значим принос в научната продукция на гл. ас. Христина Банчева-Преславска е издадената монография, насочена към проблемите на ефективно управление на националните паркове в България. На основата на задълбочени проучвания на съществуващи в световната практика политики, стратегии и подходи за осигуряване на ефективност в управлението на националните паркове, на развитието на правната регулация за управлението им в България и международните споразумения, по които страната ни е поела ангажименти, както и на анализа и оценката на съвременното

състояние и управление на трите национални парка – Пирин, Централен Балкан и Рила, е предложен оригинален методичен подход с набор от критерии и индикатори за ефективно управление на националните паркове, който отчита установените резултати и изводи от литературния анализ и собствените проучвания. Този научен подход е приложен за разработване на система от 7 критерия, 27 индикатора и 27 стандарта за ефективно управление и въпросник с над 250 въпроса за самооценка, качествен анализ и подобряване дейността на дирекциите на националните паркове у нас.

В статиите, включени в това направление, бих наблегнала на:

- ✓ проведен анализ на Стандарта Зеленият списък на IUCN в контекста на българската регулаторна рамка в управлението на защитени територии и възможностите за включване на обекти от българската мрежа от защитени територии в този списък. Въз основа на анализа на 49 природни обекта (3 национални парка, 11 природни парка и 35 поддържани резервата) е установено, че най-подходящи кандидати са администрациите на Национален парк Централен Балкан, Природен парк Българка, Природен парк Персина и Природен парк Беласица. Препоръчано е да започнат процедура за кандидатстване и да се присъединят към мрежата на IUCN;
- ✓ предложен холистичен подход за устойчиво управление и опазване на влажните зони в България, на база на тяхното биоразнообразие и информационната им инфраструктура. Подходът се основава на критерии за ефективно комуникиране на екологичното им значение;
- ✓ разработени подходи и методики за управление на информационно-образователните дейности в защитени територии;
- ✓ оценка на актуалното състояние на мрежата от защитени територии в Северозападна България с акцент върху значението за биоразнообразието, опазването на природата и режимите на управление;
- ✓ предложени подходи за управление на ерозията в защитени територии.

Във второто направление

- ✓ разработени различни методични подходи за организация на екотуризъм и създаване на екомаршрути, включващи обекти от мрежата на защитените територии с различен режим на управление;
- ✓ разработени и верифицирани подходи за провеждане на екотуризъм в защитени територии с фокус върху информационно-образователните му функции, които съчетават екотуризъм и обучение;
- ✓ разработени комуникационни критерии, които подпомагат ефективното функциониране на посетителските центрове на влажните зони.

В третото направление

- ✓ интегриране на педагогическата перспектива в природните науки, въз основа на анализ и оценка на състоянието на висшето образование в България в контекста на образованието за устойчиво развитие.

5. Оценка на личния принос на кандидата

Оценявам високо личния принос на кандидата в представената документация по конкурса, отчитайки самостоятелни монография и книга, 11 самостоятелни статии, първи автор в преобладаваща част от статиите с повече от един автор.

6. Критични бележки

Нямам критични бележки. Бих препоръчала:

- ✓ при бъдещи проучвания да се включат и теренни наблюдения и анализи за съвременното състояние на отделни компоненти на околната среда в различни категории защитени територии
- ✓ издаване на учебни помагала

7. Лични впечатления

Познавам Христина Банчева от обучението ѝ в ОКС „бакалавър“, специалност ЕООС в ЛТУ. Силно мотивирана, задълбочена, прецизна в работата си. Проявява творчество и инициативност. Тези качества доразвива като докторант и преподавател в ЛТУ. Още като студентка беше високо оценена след проведен конкурс от Шведското посолство и ѝ беше присъден „Мини Нобел“ в областта на екологията. Поддържа много добри контакти със студентите.

8. Заключение

Във връзка с посоченото по-горе, предлагам гл. ас. д-р Христина Банчева-Преславска да бъде избрана за „доцент“ по дисциплината „Защитени природни територии“ в Професионално направление 4.4 „Науки за земята“, научна специалност „Екология и опазване на екосистемите“.

Изготвил становището:
/проф. д-р Дилянка Безлова/

Становището е предадено на: 01.09.2025